

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Prihodnost tekstilne in oblačilne industrije v razširjeni Evropski uniji“

(KOM (2003) 649 končna verzija)

(2004/C 302/19)

Komisija je 28. oktobra 2003 sklenila, da se bo v skladu s členom 262 Pogodbe posvetovala z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom glede Sporočila Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Prihodnost tekstilne in oblačilne industrije v razširjeni Evropski uniji.

Skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošništvo, ki je bila odgovorna za izvedbo dela odbora pri tem vprašanju, je svoje mnenje sprejela 4. maja 2004. Poročevalec je bil g. Pezzini in soporočevalec g. Nollet.

Na svojem 410. plenarnem zasedanju z dne 30. junija in 1. julija (seja z dne 1. julija) je Evropski ekonomsko-socialni odbor z 81 glasovi za in 1 proti sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 Dejstvo, da je 2,1 milijona ljudi še vedno zaposlenih v evropski tekstilni industriji, je dokaz, kako se je njena vitalnost obdržala in kako velike so njene zmožnosti. Ta številka se je s pristopom novih držav članic povečala še za več kot 500.000 ljudi. Zahvaljujoč občutnim novostim na področju postopkov in izdelkov, industrija še naprej prispeva k evropski blaginji z letnim prometom v višini več kot 200 milijard evrov, brez upoštevanja pomožnega sektorja, in beleži porast – zlasti v „neobičajnem“ sektorju (visoko razvitem tehničnem tekstilu⁽¹⁾) – ki sedaj znaša skoraj 30 odstotkov vse proizvodnje, pri čemer njena poraba za raziskave in razvoj dosega 8-10 odstotkov prometa.

1.2 Evropska unija je največji svetovni akter v tekstilni in oblačilni industriji. Domneva, da bo globalizacija tekstilno industrijo v industrializiranih državah neizogibno postavila na stranski tir, se je izkazala za napačno in zagotovo ne velja v Evropi. Evropska celina je še vedno največji izvoznik tekstilnih izdelkov na svetu in drugi največji izvoznik oblačil na svetovnem trgu, kjer sta uvoz in izvoz leta 2002 dosegla več kot 350 milijard evrov (6 odstotkov svetovne trgovine).

1.2.1 Na tem mestu je treba omeniti, da je največji svetovni izvoznik oblačil Kitajska.

1.3 Evropa je tako do sedaj znala izkoristiti svoje kako-vostne in organizacijske prednosti: majhne serije, modni sistem, zelo ustvarjalno visoko modo, hitra odzivnost na povpraševanje, hitrost izdelave in dobavne roke. Prav tako je uvedla novosti na področju postopkov in inteligentnih materialov, zahvaljujoč nanotehnologiji in novim vlaknom, ti. tehničnemu tekstilu, ki je izredno konkurenčen in ima vedno večji presežek trgovinske bilance. Nedavna uporaba kemijskih postopkov na tekstilu je spodbudila nastanek novih izdelkov. Na tem mestu je treba poudariti, da se razmere v sektorju za dostop do svetovnega trga med seboj zelo razlikujejo. Medtem ko EU uporablja carinske tarife, ki so v povprečju pod 9 odstotki, veliko drugih

⁽¹⁾ „Tehnični tekstil“ se vedno bolj uporablja na naslednjih področjih: oblačila, agrotehnika, gradbeništvo, geotehnika, tehnika za gospodinjstvo, industrijska tehnika, medicinska tehnika, transportna tehnika, okoljska tehnika, embalažna tehnika, tehnika zaščitnih sistemov, športna tehnika. Glej dodatek 2.

držav uporablja tarife do višine 30 odstotkov, poleg občutnih necarinskih ovir.

1.4 V Evropi se je tekstilna in oblačilna industrija uspela spopasti s številnimi korenitimi spremembami in je hitro izkoristila novo tehnologijo, da je našla ustrezen odgovor na različne proizvodne stroške ter se pravočasno odzvala na pojav novih svetovnih konkurentov. Odziv evropske industrije je bil na eni strani trdna zavezanost za posodobitev, ki bi se lahko dosegla s konkurenčnim prestrukturiranjem in prilagoditvijo tehnologije, ter na drugi strani zavzetje novega položaja na trgu z izkoriščanjem možnosti povezovanja v mrežo pri proizvodnji, dostavi, novostih in tehnološkem trženju.

1.5 Leta 2002 so bruto naložbe znašale približno 9 odstotkov dodane vrednosti v sektorju ali okoli 5 milijard evrov. Seveda je skoraj 70 odstotkov vsote šlo za tekstilno industrijo, medtem ko je oblačilna industrija prejela okoli 30 odstotkov. Trgovinska bilanca tekstilne industrije je pozitivna, medtem ko je v oblačilni industriji uvoz večji od izvoza. Poleg tega je tekstilno-oblačilna industrija, ki ji je treba dodati obutev, zelo raznolika in sestavljena industrija s široko paleto izdelkov, od visoko tehnoloških sintetičnih vlaken do predelave volne, od bombaža do industrijskih filtrov, od krp do visoke mode in od domačih copat do obutve za zaščito pred jedkimi kemikalijami.

1.6 Tekstilna, oblačilna in obutvena industrija je zgoščena v petih najbolj poseljenih državah Evropske unije in njena podjetja pokrivajo več kot tri četrtine evropske proizvodnje v sektorju. V teh državah se ustvari tudi največ dodane vrednosti, pri čemer je Italija najbolj pomembna, sledijo pa ji Velika Britanija, Francija, Nemčija in v manjši meri Španija. Od manjših držav so glede na dodano vrednost zlasti pomembne Portugalska, Belgija in Grčija. Belgija je še posebej dejavna na področju tehničnega in inteligentnega tekstila. Kar zadeva nove države članice, je sektor zlasti pomemben na Poljskem, v Estoniji in Litvi ter v državah kandidatkah – Turčiji, Romuniji in Bolgariji.

1.7 Stopnja zaposlenosti se je v zadnjih petih letih zmanjšala za povprečno 2,6 odstotka na leto. Španija in Švedska sta edini izjemi glede te težnje, saj se je zaposlovanje v sektorju v obdobju od 1995-2002 povečalo (+ 2 %). Evropska tekstilna industrija je kot polnopravni igralec pri tržni globalizaciji sektorja temeljito prestrukturirala in racionalizirala svoja podjetja, pri čemer je najbolj delovno intenzivne dejavnosti prenesla na zunanje izvajalce in se osredotočila na bolj strokovno intenzivne postopke izdelave. Uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije, novih tehnologij in učinkovitejših načinov proizvodnje ima tukaj prav tako pomembno vlogo.

1.8 Kar zadeva trgovino, bodo uvozne kvote izginile, ko se bo leta 2005 postopoma odpravil dogovor o tekstilu (MFA). To pomeni, da bodo vse strani morale dobro razmisliti, kako vzpostaviti nove tržne razmere za tekstilne izdelke, da bi se evropski tekstilni industriji omogočilo, da bo konkurenčna po celem svetu, in da bodo hkrati zagotovljeni pošteni pogoji za najrevnejše in posebej ranljive države. Vedno bolj je jasno, da bi moralo izvajanje Barcelonskega procesa biti prednostna naloga. Ta pospešuje območje proste trgovine med Evropo in celotno južno obalo Sredozemlja ter s tem uresničuje vseevropsko sredozemsko območje.

2. Predlog Komisije

2.1 Sporočilo Komisije obravnava zapleteno vprašanje tekstilne in oblačilne industrije, da bi povečala svojo konkurenčnost in dinamiko, pri čemer gre za posebno uporabo lizbonske strategije v sektorju.

2.2 Sporočilo predlaga ukrepe, ki temeljijo na industrijskih in trgovinskih politikah, s posebnim poudarkom na zaposlovanju, raziskavah in tehnološkemu razvoju, novostih, poklicnemu usposabljanju, regionalnemu razvoju, trajnostnemu razvoju, socialni odgovornosti podjetij, javnem zdravju, varstvu potrošnikov, boju proti ponarejanju, patentnih pravicah ter pravicah industrijske in intelektualne lastnine, politiki konkurence in državni pomoči.

2.3 Komisija predlaga sledeča področja, na katerih bi lahko bili ukrepi industrijske politike učinkovitejši in uspešnejši:

- raziskave, razvoj in novosti, novi materiali in inteligentni materiali, nanotehnologija, novi proizvodni postopki in čistejša tehnologija s poudarkom na modi in spodbujanju ustvarjalnosti;
- socialna odgovornost podjetij: izpolnjevanje mednarodnih delovnih in okoljskih standardov, odgovorno upravljanje industrijskih sprememb, svetovanje delavcem;

- izobraževanje in usposabljanje: lažji dostop za mala in srednje velika podjetja do financiranja s poenostavljenimi postopki, razširjanjem informacij, usklajevanjem delovanja;
 - razvoj možnosti in sposobnosti povezovanja v mrežo;
 - program Doha za znižanje in uskladitev carinskih tarif ter odpravo necarinskih ovir za trgovino;
 - uresničitev evro-mediteranskega prostora do leta 2005, da se v državah z enakimi pravili o poreklu in upravnimi sistemi sodelovanja zagotovi prost pretok tekstilnih izdelkov;
 - sistemi označevanja za uvoz v Evropsko unijo: preučitev uporabe etiket za artikle/izdelke v skladu z mednarodnimi delovnimi in okoljskimi standardi;
 - trgovinski preferenciali EU: osredotočenje na 49 najrevnejših držav (MRD – manj razvite države) ⁽¹⁾ in razširitev preferenčnega statusa na vmesna oblačila;
 - boj proti goljufiji in ponarejanju, okrepitev obstoječih ukrepov in sprejem novih ukrepov za zaščito industrijske in intelektualne lastnine, pregledi za preprečitev nepoštenih trgovinskih praks; okrepitev skupnega carinskega sistema;
 - oznaka porekla „Made in Europe“ („Izdelano v Evropi“), da se spodbudijo evropski kakovostni izdelki in zaščitijo potrošniki;
 - strukturni skladi: uporaba in nove smernice, zlasti v okviru finančne perspektive za obdobje 2007-2013.
- 2.4 Poleg tega sporočilo Komisije predlaga, da je treba razmisliti glede:
- ukrepov na ravni zainteresiranih strank;
 - ukrepov na ravni države članice;
 - ukrepov na ravni Evropske unije.
- 2.4.1 Predlaga ustanovitev skupine visokega ranga, sestavljene iz predstavnikov Komisije, držav članic in socialnih partnerjev, ki bi bila pristojna za preverjanje pobud in njihovega izvajanja na različnih ravneh. Sporočilo predvideva tudi redna poročila, ki jih bo treba pripraviti med pomladjo 2005 in koncem leta 2006.

⁽¹⁾ Manj razvitih držav je 49, od tega je 40 držav AKP (afriške, karibske in pacifiške države) in 9 drugih držav: Afganistan, Bangladeš, Butan, Kambodža, Laos, Mjanmar, Maldivi, Nepal, Jemen.

3. Stališče predstavnikov tekstila

Odbor je 21. januarja 2004 v svojih prostorih v Bruslju organiziral zaslišanje predstavnikov tekstila. Mnenja, izražena v tej točki, odražajo prejete pisne prispevke in izjave, dane med zaslišanjem ⁽¹⁾.

3.1 Prisotni socialni akterji (delodajalci, predstavniki sindikatov in lokalni uradniki) so soglašali z zahtevo, da je treba nujno ukrepati, da se ublažijo izredno hitre posledice uvoza iz številnih držav, zlasti Kitajske, Indije in Pakistana, za evropska podjetja v sektorju.

3.2 Ker se leto 2005 in konec režima kvot približujeta, je bila postavljena zahteva, da se sprejmejo naslednji nujni ukrepi:

- možnost odprtja novih finančnih virov;
- posebno posredovanje, ki ga je treba uvesti v okviru strukturnih skladov;
- naložbe v usposabljanje in s tem v človeške vire;
- obvezno označevanje porekla izdelka za vse države;
- obvezna sledljivost v vseh proizvodnih fazah;
- varovanje zdravja potrošnikov z ustreznim označevanjem izdelkov, ki niso nevarni;
- vzajemnost carinskih tarif z državami, v katerih se sektor hitro razvija;
- pregled sporazumov s tretjimi državami, odprava tarifnih koncesij za države, ki kršijo trgovinska pravila, socialne standarde in trajnostni razvoj ali proizvajajo jedrsko orožje;
- pregled organiziranosti evropskih carin, da se poenostavijo in zagotovijo posebni pregledi, s katerimi se bodo omejile goljufije, ki so dosegle nevzdržno raven;

⁽¹⁾ Zasedanja se je udeležila ga. Concepció Ferrer i Casals, članica Evropskega parlamenta in predsednica Foruma za tekstil, oblačila in usnje. Evropsko komisijo sta zastopala g. Luis Filipe Girão, vodja enote v DG ENTR, in g. Ghazi Ben Ahmed iz DG TRADE. Med 60 udeleženci so bili Italijani, Nemci, Francozi, Turki, Litvanci in Belgijci.

- močna finančna zavezanost za raziskave in novosti ter pomoč podjetjem, zlasti malim in srednje velikim podjetjem, da lahko svojo proizvodnjo razširijo tako, da vključijo tehnični in inteligentni tekstil.

3.3 Italijanska tekstilna in oblačilna industrija, ki je ena od najbolj ranljivih v Evropski uniji, je predstavila skupno listino, ki so jo pripravili vsi italijanski proizvajalci, predstavniki malih in srednje velikih podjetij ter sindikatov, v kateri so poudarjene številne prednostne naloge s priporočilom, da bi te naloge privedle do praktičnih, učinkovitih in pravočasnih ukrepov. Kot izhaja iz listine, bi lahko inercija v tem pogledu povzročila visoke socialne in gospodarske stroške za Evropo.

3.3.1 Ključne točke so bile:

3.3.2 Izdelkom Skupnosti se nič odstotne stopnje dodelijo v samo 22 državah, medtem ko so na drugih trgih podvrženi povprečni stopnji, ki se giblje med 15 in 60 odstotki. Poleg tega pogosto naletijo na številne nevarinske ovire. Tekstilna in oblačilna industrija zlasti od leta 2005 dalje ne bo več mogla podpirati ugodnosti, ki se trenutno dodeljujejo največjim konkurentom EU (Kitajski, Indiji, Pakistanu in Indoneziji). V vsakem primeru morajo biti take ugodnosti omejene na najmanj razvite države in manjše države proizvajalke, ki se bodo leta 2005 same znašle v izredno ranljivem položaju.

3.3.3 Upa se, da se bo pri označevanju izogibalo splošnejši oznaki „Izdelano v EU“ in se jo nadomestilo z natančnejšo formulo „Izdelano v Italiji-EU“, „Izdelano v Franciji-EU“ itd. Več kot 60 odstotkov izdelkov na trgu ima že prostovoljno označeno poreklo. Če bo takšno označevanje postalo obvezno, bodo sledili pregledi z možnostjo kaznovanja: široka svoboda, ki je trenutno dovoljena, odpira vrata ponarejanju in goljufijam, ki dvojno škodujejo evropski industriji. Poleg tega so evropski kupci v slabšem položaju kot ameriški, japonski, kitajski ali avstralski kupci. Ni razloga, da ne bi z obveznim označevanjem imeli enakih podatkov kot drugi. Če evropski potrošniki poznajo poreklo izdelka, lahko dejansko presojujejo ne samo ceno, ampak tudi razmerje med ceno in kakovostjo glede na njihove lastne zahteve.

3.3.4 Večkrat je bila dokazana povezava med tekstilnimi izdelki in zdravjem. Uporaba tekstilnih izdelkov slabe kakovosti je povzročila veliko kožnih bolezni. To je še dodaten razlog, da se potrošnikom omogoči, da izberejo območje porekla izdelkov.

3.3.5 Nezakonit uvoz kosov oblačil je dosegel zaskrbljujočo raven in po mednarodnih trgih se širijo ponarejene etikete „Izdelano v ...“. Potrebni so strožji nadzor in hujše kazni.

3.3.6 Za sektor je zlasti pomemben razvoj novih materialov, proizvodnih postopkov in čistih tehnologij, da se podpre trajnostni razvoj.

3.3.7 Federacije delodajalcev in sindikatov so poudarile, da so se vedno držale osnovnih načel „kodeksa ravnanja“ za tekstilno in oblačilno industrijo, ki je bil v bistvu neposredno vključen v nacionalne kolektivne pogodbe držav članic. Komisijo se zato prosi, da v mednarodne pogodbe vključi socialni vidik.

3.3.8 Socialni damping (izdelovanje proizvodov z zniževanjem stroškov dela na račun pravic delavcev tako, da se uporabi delo otrok in prisilno delo) je moralno odvratno, vendar se ga ne da neposredno rešiti z uvedbo protidampinskih tarif. Industrializirane države, zlasti Evrope, bi se morale tako proti dampingu ostreje bojevati s strožjimi določbami, predvsem s pomočjo splošnega sistema preferencialov⁽¹⁾. Ekološki damping prav tako znižuje proizvodne stroške na račun okolja.

3.3.9 Mednarodne ustanove bi morale v državah v razvoju in s podporo industrializiranih držav začeti izvajati posebne projekte širjenja znanja v duhu trajnostnega razvoja, kot to že počne Skupnost v novih državah članicah.

3.3.10 Uporaba etiket, s katero se potrjuje, da je vstop izdelkov v EU pogojen z upoštevanjem mednarodnih okoljskih standardov, bi lahko koristila pri doseganju tega cilja.

3.3.11 Cilj, ki mu je treba slediti, je varovanje okolja in zagotavljanje, da imajo evropska podjetja stvarne razmere za poslovanje in konkurenco, kar se lahko doseže z korenitim pregledom vsebine pogodb.

4. Pripombe EESO

4.1 EESO je pozorno spremljal prizadevanja Komisije, zlasti v zadnjih nekaj letih, da se tekstilno in oblačilno industrijo ponovno postavi v središče pozornosti Skupnosti. Zlasti opozarja, da je predstavitev najboljše prakse na različnih področjih inovacij in trženja dala snov za razmišljanje številnim udeležencem konferenc, ki so jih v zadnjem času organizirali različni generalni direktorati v Bruslju⁽²⁾.

⁽¹⁾ Mnenje EESO CESE 313/2004 (REX/141).

⁽²⁾ Konferenca, ki je potekala 15. oktobra 2002 z naslovom „Evropska oblačilna industrija in visoka tehnologija“, Borschette - Bruselj. Konferenca, ki je potekala 20. marca 2003 z naslovom „Prihodnost tekstilne in oblačilne industrije v razširjeni Evropi“. Konferenca, ki je potekala 5. in 6. maja 2003 z naslovom „Prihodnost tekstilne in oblačilne industrije po letu 2005, Charlemagne - Bruselj“.

4.2 Žal pa vpliv teh pobud za spodbujanje razmišljanja o tem vprašanju na lokalni ravni ni izpolnil pričakovanj. Zato smo še enkrat razmislili, kako izkoristiti in širiti znanje in informacije med vse zainteresirane strani.

4.2.1 Čimvečja vključitev strokovnih združenj delodajalcev in delavcev mora na vseh ravneh potekati usklajeno in mora služiti kot okvir celotnemu inovacijskemu procesu.

4.2.2 Samo preizkušena politika sodelovanja med socialnimi partnerji, vključno z izkušnjami dvostranskih agencij⁽³⁾, in skupna prizadevanja za podporo rasti na tem področju nam bodo omogočili, da bomo kos izzivom globalizacije, ki je zlasti na tem področju „resnično zaskrbljujoča ...“, kot je nedavno upravičeno dejal komisar Lamy.

4.3 Industrijski svet, ki je zasedal 27. novembra 2003, je opisal konkurenčnost industrije kot eno od ključnih področij, na katerem morajo biti Evropska unija in države članice dejavne, da bi se izpolnili cilji lizbonske strategije (UL C 317, 30. 12. 2003, str. 2.). Tekstilna industrija je trenutno nedvomno najbolj izpostavljena deindustrializaciji, ki so jo sprožili novi vidiki svetovne trgovine.

4.3.1 Tekstilna industrija se predvsem zaradi tega sooča s stalnim procesom prestrukturiranja in posodabljanja, hkrati pa z znatno upočasnitvijo gospodarske dejavnosti, proizvodnje in zaposlovanja. Vendar pa je to strateška panoga, ki še naprej zagotavlja delovna mesta, zlasti ženskam. Svet je – zavedajoč se vrednosti te panoge – v svojih prej navedenih sklepnih ugotovitvah Komisijo pozval, da do julija 2004 pripravi poročilo o pobudah, ki imajo lahko obliko akcijskega načrta za podporo tekstilni industriji.

4.4 Odbor meni, da bi morala Komisija, delno zaradi ugotovitev, ki jih je sprejela v svojem sporočilu, nujno ponovno pregledati naslednja vprašanja:

4.4.1 Oživitve pogajanj o razvojni agendi iz Dohe, z obogatitvijo svojega dokumenta (COM(2003)734 final z dne 26. novembra 2003) kot odgovorom na številna jasna znamenja iz delavskih, delodajalskih in potrošniških krogov⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Dvostranske agencije vključujejo predstavnike manjših podjetij in delavcev, ki po načelu vzajemnosti prevzamejo zagotavljanje finančnih sredstev za podporne, osvežitvene in inovacijske tečaje za zaposlene in lastnike malih in mikro podjetij.

⁽⁴⁾ Glej zaslisanje z dne 21. januarja 2004 in sklepne ugotovitve v točki 13.

4.4.2 Vloga carin v integriranem upravljanju zunanjih meja⁽¹⁾, ob upoštevanju pomislov in drugih predlogov iz mnenja Odbora.

4.4.3 Pravila o poreklu blaga v preferencialnih trgovinskih režimih (COM(2003)787 final), da se ustali višina prihodnjih tarif, določenih v novem krogu večstranskih pogajanj ter s sporazumi o prosti trgovini in podporo trajnostnemu razvoju. Poleg tega je treba, kot se večkrat dokazuje v tem mnenju, „oblikovati tudi upravljalske postopke ter nadzorne in zaščitne mehanizme [...], da se zagotovi pravilna uporaba preferencialnih režimov ter zavarujejo poslovna skupnost in finančni interesi zainteresiranih strani pred zlorabami sistema“⁽²⁾.

4.4.4 Pogoji partnerstva s Kitajsko⁽³⁾, v okviru katerega so bili namenjeni različni viri Skupnosti povečanju konkurence med Kitajsko in EU (program usposabljanja mlajših vodstvenih delavcev, razvoj poklicnega usposabljanja, pod naslovom B7-3).

4.4.5 Uvedba ustreznega financiranega programa Skupnosti za podporo raziskav, inovativnosti (ne samo tehnološke) in poklicnega usposabljanja na tem področju (zmogljivosti malih delodajalcev in delovne sile, zlasti za prilagoditev novim mednarodnim zahtevam za postavitev proizvodnje in zahtevam kupcev. To načelo je bilo jasno navedeno tudi v resoluciji Evropskega parlamenta o prihodnosti tekstilne in oblačilne industrije, sprejeti februarja 2004.

4.4.6 Ukrepi za varstvo potrošnikov. Potrošniki se tudi zaradi širjenja kontaktnih alergij ali drugih kožnih poškodb vse bolj zavedajo možnega vpliva na zdravje določenih izdelkov, ki so pogosto v stiku s kožo⁽⁴⁾. Glede na razvoj evropske zakonodaje o preglednosti v živilski industriji bi bilo treba podobno zakonodajo sprejeti za obvezno označevanje, da se potrošnike obvesti o poreklu uporabljenega blaga in kraju izdelave končnega proizvoda.

4.5 Uvedba obvezne oznake „Izdelano v ...“ bi lahko pomagala okrepiti zaupanje potrošnikov v to, da ob nakupu oblačilo plačajo po ceni, ki ustreza standardom proizvodnje in sloga, ki se uporabljajo v državi porekla – država porekla mora biti država, kjer je bil izoblikovan zunanji videz, za razliko od države, v kateri je blago bilo proizvedeno – vendar predlog Komisije „Izdelano v Evropi“ ni prepričljiv. Enotna evropska oznaka ne bi upoštevala posebne in izrazite kakovosti proizvodov posameznih držav – „združenih v raznolikosti“.

⁽¹⁾ KOM(2003) 452, končna verzija z dne 24. 4. 2003. 2003.

⁽²⁾ KOM(2003) 787, končna verzija z dne 18. 12. 2003.

⁽³⁾ KOM(2003) 533, končna verzija z dne 10.9.2003.

⁽⁴⁾ Od 5 000 kemičnih snovi, ki so na voljo tekstilni industriji, se jih najpogosteje uporablja približno 1 000. Poleg tega obstaja nedoločena količina različnih sestavov več snovi, od katerih so nekateri strupeni in se uporabljajo za barvanje tkanin in njihovo drugo obdelavo. V EU se snovi pred uporabo v skladu z okoljsko in zdravstveno zakonodajo izberejo, zavrnejo ali obdelajo. Te stroške nosijo evropska podjetja.

4.5.1 V zvezi z možnostmi, opisanimi v predlogu Komisije o oznakah porekla, Odbor poziva k izbiri obveznega označevanja tako uvoženih izdelkov kot izdelkov, proizvedenih v okviru enotnega trga, če se tržijo v Evropski uniji. Eden izmed učinkov tega bi bilo lažje usmerjanje potrošnikov k „etičnim izdelkom“, tako glede njihove kakovosti kot glede upoštevanja pravic delavcev v proizvodnem procesu.

4.6 Kulturo podjetniške socialne odgovornosti bi bilo treba utrditi kot evropski model, ki bi ga bilo treba razširiti tudi v države v razvoju s posebnimi instrumenti, ki bi se lahko preverjali na potrošniški ravni, njeni vidiki v zvezi s trgovino pa bi bili zato pomembni⁽⁵⁾.

4.7 Okoljsko zakonodajo in zakonodajo o varnosti na delovnem mestu, ki veljata za to panogo, je treba bolj približati potrošnikom, da se poveča konkurenčna prednost.

4.7.1 Jasno stališče Unije glede trajnostnega razvoja in posledično glede upoštevanja časovnega okvira Kjotskega protokola bo lahko uspešno in bo prejelo odobravanje evropskega industrijskega sektorja, če ga bo spremljalo priznanje naporov, ki jih bo treba vložiti za doseg zastavljenih ciljev. Za lažjo širitev kulture napredka med evropske delodajalce in delavce je treba upoštevati neelojalno konkurenco in ukrepati proti njej. Neupoštevanje neelojalne konkurence bi lahko pospešilo med drugim tudi deindustrializacijo v Evropi, kar bi prineslo korist nekaterim večnacionalnim družbam⁽⁶⁾, ki bi se lahko usmerile k proizvodnji v državah, kjer se načela „socialnega tržnega gospodarstva“, manj zavedajo.

4.7.2 Prizadevanja Komisije za zmanjšanje porabe energije, deloma s splošno uvedbo zahtev glede ekološkega oblikovanja proizvodov, porabnikov energije⁽⁷⁾, bi sčasoma lahko dosegla svoj namen, če bi evropske industrije – zlasti tekstilna in oblačilna – še imele trg ter posledično stroje za proizvodnjo. Sicer se predlog prav lahko razširi na nekatere domnevne države v razvoju, tako da bodo lahko povečale porabo energije v obratu, ki se uporablja za proizvodnjo njihovih izdelkov.

⁽⁵⁾ Glej KOM(2004) 101 z dne 10.2.2004 - Sporočilo Komisije o gradnji naše skupne prihodnosti, Oddelek C: EU kot svetovni partner.

⁽⁶⁾ Glej Eurostat: BDP v svetu. Od svetovnega BDP, ki je leta 2002 znašal €34.000 milijard, ga je bilo nad 55 % v rokah približno 45.000 multinacionalk.

⁽⁷⁾ Predlog direktive, KOM(2003) 453, končna verzija z dne 1.8.2003.

4.8 Odbor poziva, da je treba na evropski ravni stalno pozornost posvečati mikro in malim podjetjem, ki so na tem področju zelo pogosta. Posebno pozornost je treba posvetiti trenutnemu finančnemu sistemu, ki je nagnjen k temu, da daje prednost velikim podjetjem. Odbor tudi priznava prizadevanja Komisije pri opozarjanju na težave mikro in malih podjetij ter pri spodbujanju podjetniškega duha v evropski kulturi. (1).

4.9 Odbor poziva k zmanjšanju števila držav, ki uživajo splošni sistem preferencialov (SSP), kot je bilo prej navedeno. V zvezi s tem Odbor meni, da se carinske tarife, ki jih trenutno uporablja EU – ki so med najnižjimi na svetu – ne smejo dodatno znižati, preden jih ne bodo znižale na primerljivo raven tiste številne države, ki imajo visoko konkurenčen izvoz tekstila in oblačil. Evropski parlament v svoji resoluciji o prihodnosti tekstilne in oblačilne industrije v Evropski uniji z dne 29. januarja 2004 priporoča tudi sprejem merila vzajemnosti ali „dostop do trgov na svetovni ravni, ki je primerljiv z uvoznimi pogoji, ki jih bo EU začela uporabljati leta 2005“. Odbor se zavzema za liberalizacijo trgovine, nasprotuje pa enostranski liberalizaciji. Druge države naj bi bile ravno tako pripravljene odpreti svoje trge za izdelke tekstilne in oblačilne industrije Evropske unije.

4.9.1 Treba je okrepiti carinske kontrole na zunanjih mejah, da se odpravijo resne težave v zvezi s piratstvom in ponarejanjem. Treba jih je združiti v pristnih skupnih evropskih carinskih službah s posebnimi podpornimi ukrepi za nove države članice.

4.9.2 Odbor izraža zaskrbljenost za tiste skupine blaga, ki so prizadete zaradi goljufij, in meni, da je treba sprejeti vse možne ukrepe za omejitev slednjih. Carinske službe so večkrat poudarile, da imajo premalo osebja za preverjanje blaga v tranzitu, zlasti v pristaniščih. Pristanišče v Neaplju, kamor, denimo, vsak dan prispe povprečno 1.000 zabojujnikov, ima na voljo za njihovo preveritev samo tri člane osebja: povprečno jih odprejo manj kot 1 % (samo odprejo, ne pa tudi pregledajo).

4.9.3 Glede na trenutno stanje, ki se še dodatno slabša z načrtovanimi goljufijami, ki jih izvajajo kriminalne skupine, ki vplivajo na poslovanje v mnogih evropskih pristaniščih, je lahko eden od možnih pristopov koncentracija določenih proizvodov v posebej opremljenih pristaniščih, kamor bi se pošiljale zadevne skupine blaga in kjer bi carinske službe izvajale strožji nadzor.

4.9.4 Točka 11 resolucije Evropskega parlamenta se v glavnem s tem strinja in od Komisije zahteva, da proizvajalce spodbuja in jim pomaga pri vzpostavitvi nadzornega in informativnega omrežja za odkrivanje virov ponarejenih ali piratskih proizvodov ter njihovo odstranjevanje s trga.

(1) Med drugim glej naslednje dokumente: KOM(2001) 98, končna verzija z dne 1.3.2001; KOM(2001) 366, končna verzija z dne 18.7.2001; KOM(2003) 21, končna verzija z dne 21.1.2003; KOM(2002) 345, končna verzija z dne 1.7.2002; KOM(2001) 122, končna verzija z dne 7.3.2001; KOM(2002) 68, končna verzija z dne 6.2.2002; in KOM(2003) 27, končna verzija z dne 21.1.2003.

4.9.5 Druga možna rešitev je, da se zabojujniki, v zapečatenem stanju, razdelijo med območja končnega namembnega kraja. To bi bistveno zmanjšalo število zabojujnikov, ki jih je treba preveriti v pristaniščih, in omogočilo izvajanje temeljitejših pregledov.

4.10 Tudi države, iz katerih izvira blago, je treba zaprositi, da izboljšajo nadzor. Države, ki zatisajo oči pred goljufijami z izvajanjem neučinkovitih nadzornih mehanizmov, bi bilo treba kaznovati z začasnim odvzemom ugodnejših izvoznih pogojev. Splošni sistem preferencialov, ki se na veliko uporablja v tekstilni in oblačilni industriji, stane EU €2,2 milijardi letno zaradi izgubljenega prihodka od carin. Po drugi strani pa sodelujoče države prejmejo letno ugodnost v enakem znesku. Če EU daje tako velike ugodnosti, je tudi upravičena, da določi pogoje za prejem teh ugodnosti.

4.10.1 Odbor se dobro zaveda, da dejanske meje EU nujno ne sovpadajo s fizičnimi mejami držav članic: te so vse bolj na ozemlju držav, od koder prihaja njen uvoz. EESO je o tem vprašanju že izrazil svoja stališča.

4.11 Trenutno veljavna pravila o poreklu so preveč zapletena in jih je težko uporabljati; zlahka se jih razume napačno, hkrati pa zahtevajo poglobljeno poznavanje številnih pravnih besedil. Trenutno pomenijo omejitev trgovine in močno spodbujajo goljufije. Države upravičenke se najpogosteje uporabljajo samo kot kanal za proizvode držav neupravičenk.

4.12 V zvezi z ugodnostmi, ki naj bi se dodelile državam v razvoju, Odbor poziva Komisijo – zlasti generalni direktorat za trgovino – da določi jasne standarde, zlasti za varstvo pravic delavcev, varstvo okolja, preprečitev prometa s prepovedanimi drogami, upoštevanje temeljnih človekovih pravic, trajnostni razvoj ter druge pomembne vidike v zvezi z varstvom potrošnikov in dobrim počutjem živali.

4.13 V zvezi s skupno carinsko tarifo (SCT) Odbor opozarja, da je zadnja Uredba 1789/2003 o spremembi Uredbe 2658/87, ki je začela veljati 1. januarja 2004, tudi rezultat vrste kompromisov glede višine SCT. Zaradi teh kompromisov je izvajanje težko in zapleteno, posledično pa omogoča goljufije in izogibanje plačilu. Tarifna številka „Oblačila in oblačilni dodatki“, navedeni s kodnimi številkami 61, 62 in 63, vključuje 466 izdelkov; od tega jih 398 spada pod 12 % tarifo, ostalih 68 pa pod tarife, ki segajo od popolne oprostitve plačila carine do 2 %, 4 %, 5,3 %, 6,2 %, 6,3 %, 6,5 %, 6,9 %, 7,2 %, 7,5 %, 7,6 %, 7,7 %, 8 %, 8,9 %, 10 % in 10,5 %. Druge oznake: 64 (Obutev, gamaše in podobni izdelki), 65 (Pokrivala in njihovi deli), 66 (Dežniki) in 67 (Peresa in umetno cvetje) imajo tarife od 1,7 %, 2,2 %, 2,7 %, 4,7 %, 5 %, 5,2 %, 7 % do 8 %.

4.13.1 Obstaja več kot 20 tarifnih stopenj za skupaj 1.516 tarifnih števil, zajetih v oznake kombinirane nomenklature (KN) od 50 do 67. Tako veliko število zelo podobnih carinskih tarif povzroča zgolj težave in kaže na pomanjkljivost sistema, ki bi bil lahko racionalnejši in manj dovzeten za pritisk iz središč ekonomskega interesa, ki s tem, ko skušajo doseči čim večje dobičke, zelo velikemu številu podjetij povzročajo težave. Odbor meni, da bi določitev omejenega števila carinskih tarif – na tri ali največ štiri – bistveno zmanjšala število goljufij in zelo poenostavila sistem.

4.14 Odbor poseben pomen pripisuje spodbujanju skladnosti s poglavitnimi delovnimi standardi in lojalno trgovino, varstvu okolja in preprečevanju prometa s prepovedanimi drogami. Medtem ko drži, da trenutni splošni sistem preferencialov znižuje stopnje SCT za 40 % in s tem omogoča vsem državam v razvoju izvoz njihovega tekstila, oblačil in obutve v države EU po carinski tarifi, ki je nižja od 5 %, če se zavežejo, da bodo upoštevale socialne in okoljske klavzule, pa se je kot moralna kampanja izkazal za neuspešnega. Niti nima posebnega spodbujevalnega režima, namenjenega preprečevanju prometa z nedovoljenimi drogami, od katerega ima korist 12 držav, če že ima kakršen koli vpliv v smislu zmanjševanja trgovine s prepovedanimi drogami. Po drugi strani pa so morala iti v likvidacijo zaradi nevzdržne konkurence številna mala evropska podjetja; to je posledica splošnih proizvodnih stroškov, ki sploh niso primerljivi s stroški, ki jih je uvedla napredna, v trajnostni razvoj usmerjena uredba ⁽¹⁾.

4.15 EESO meni, da je treba prizadevanja Sveta, Komisije in Evropskega parlamenta okrepiti, da se iz splošnega sistema preferencialov izključijo vse tiste države, ki morajo svoj tekstil, oblačila in obutev izvažati v EU, vendar ne spoštujejo temeljnih pravic, ki jih poudarja ILO ⁽²⁾ (Mednarodna organizacija za delo).

4.16 Po prepričanju EESO BDP na prebivalca ne more biti edino merilo za odločitve o tem, ali so države upravičene do znižanj v tekstilni industriji na podlagi SSP. Deli tudi zaskrbljenost, izraženo v številnih krogih, da gre trenutno neustrezno velik delež ugodnosti tistim državam, ki jih najmanj potrebujejo. Da se zagotovi, da se pomoč na podlagi SSP združi za države, kjer so potrebe največje, Odbor priporoča, da se iz sistema izključijo naslednje skupine držav:

— države članice OPEC ⁽³⁾;

— države, ki jih ZN niso opredelili kot „države v razvoju“;

⁽¹⁾ Glej mnenje REX/141 (SSP), točke 6.6.2, 6.6.2.1, 6.6.2.2 in 6.6.2.3.
⁽²⁾ K29 – Konvencija o prisilnem delu; K87 – Konvencija o svobodi združevanja in varstvu pravice do organiziranja; K98 – Konvencija o pravici do organiziranja in kolektivnega pogajanja; K100 – Konvencija o enakih osebnih dohodkih; K105 – Konvencija o odpravi prisilnega dela; K111 – Konvencij o diskriminaciji (pri zaposlovanju in zaposlitvi); K138 – Konvencija o minimalni starosti; K182 – Konvencija o najhujših oblikah dela otrok.
⁽³⁾ Venezuela, Alžirija, Nigerija, Libija, Savdska Arabija, Združeni arabski emirati, Katar, Kuvajt, Irak, Iran, Indonezija.

— države, ki imajo program jedrskega orožja;

— države, ki se uporabljajo kot zavetišče pred plačilom davkov;

— države, ki imajo z EU sklenjene dvostranske ali regionalne sporazume ⁽⁴⁾;

— države, ki ne spoštujejo temeljnih pravic, ki jih poudarja ILO ⁽⁵⁾.

4.17 Tehnološki poli in inovacijska središča - razširjena po vsej EU – morajo pomagati pri izboljšanju omrežja in širjenju izkušenj med podjetniki v panogi, univerzami in organizacijami civilne družbe.

4.18 Tehnični tekstil, izdelan po vrhunski tehnologiji, in tehnična obutev dobivata vse večji tržni delež v Evropi in v svetu. Po zaslugi svojih zanesljivih praktičnih izkušenj imajo lahko mala in srednje velika evropska podjetja tako danes kot v prihodnje pomembno vlogo v proizvodnji oblačil, ki lahko uporablja nove kemijske postopke in razvija nove tehnologije.

4.19 EESO meni, da je treba preizkusiti usklajene ukrepe Komisije in držav članic za financiranje in podporo različnih izpopolnjenih storitev, ki lahko povečajo poslovno uspešnost, tako da se spodbuja usklajenost ponudbe in povpraševanja po inovativnih oblačilih.

4.19.1 Evropski socialni sklad (ESS) in Šesti okvirni program za raziskave in razvoj bi bilo treba uporabiti za povečanje in razvoj zmogljivosti za usposabljanje nove vrste strokovnjakov s posebnimi tehnično-operativnimi sposobnostmi, ki bo lahko deloval –v okviru ustreznih projektov – kot spodbujevalec inovacij v malih in srednje velikih podjetjih. Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti tistim državam članicam, v katerih sta tekstilna in oblačilna industrija strateškega pomena.

4.19.2 Strokovni profili, potrebni za pomoč pri izboljšanju poslovanja in razširitvi proizvodnje tehničnih tekstilov in obutve, vključujejo: analitike za presojo tehnologije, pospeševalce načrtov za prestrukturiranje in ljudi, usposobljene za odkrivanje poslovnih priložnosti.

4.19.3 EESO je prepričan, da bi z uporabo obstoječih lokalnih možnosti – tehnološki poli, univerze, strukturiran dialog med delodajalci, delavci in lokalnimi oblastmi – podjetja, zlasti mala in srednje velika, lahko imela koristi od sodelovanja z novimi vrstami usposobljenih strokovnjakov, kar bi jim pomagalo premakniti se na višjo raven konkurenčne tehnologije ⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ (Splošni sistem preferencialov), točka 6.6.1.2.

⁽⁵⁾ Ibidem

⁽⁶⁾ Mala podjetja bi se pogosto želela preusmeriti od proizvodnje oblačil, narejenih iz tradicionalnih proizvodov, k novim, narejenim iz tehničnega ali inteligentnega tekstila, vendar nimajo dovolj informacij in znanja o tehničnih in komercialnih postopkih.

4.20 Odbor se tako kot Komisija in Evropski parlament zaveda, da mala podjetja (z manj kot 50 zaposlenimi) pomenijo približno 70 % tekstilne, oblačilne in obutvene industrije EU; približno 20 % podjetij ima zaposlenih od 50 do 249 delavcev, ostalih 10 % pa ima zaposlenih 250 delavcev ali več. V tej panogi je koncentracija ženske delovne sile višja kot v drugih industrijah. Prizadevanja za spodbujanje inovacij in tehnološkega posodabljanja očitno ovira visoka stopnja razdrobljenosti podjetij po Evropi.

4.21 EESO, katerega predstavniki so v neposrednem stiku z organizacijami civilne družbe, je že večkrat obsodil brezobzirne goljufije prek meja Skupnosti, ki vključujejo širok izbor blaga. Med najbolj očitne primere goljufije spadajo:

- deklaracije, ki niso v skladu s proizvodi, ki se dajo v carinjenje ⁽¹⁾;
- blago brez certifikata o skladnosti, ki je pogosto nevarno za uporabnike;
- proizvedeno blago, ki ni v skladu s pravicami intelektualne lastnine;
- blago, podvrženo triangulaciji med različnimi državami ⁽²⁾;
- blago, ki ni v skladu s pravili o poreklu ⁽³⁾;
- ponarejeno ali piratsko blago.

4.21.1 V zvezi s tem pojavom so bili v zadnjem času opravljeni nekateri statistični pregledi. EESO pozdravlja dejstvo, da je Evropska unija končno sprejela uredbo, ki predvideva, da ponarejeno blago carinske uprave zažgejo in uničijo ⁽⁴⁾.

4.21.2 Vendar pa po mnenju Odbora ostaja uspeh na tem področju še vedno omejen.

4.21.3 Dejansko se direktorji carinskih uradov pritožujejo zaradi pomanjkljivosti uredbe Skupnosti (ki bi morala nadomestiti različne nacionalne zakonodaje) ter premajhnega števila osebja in virov za obravnavanje tako ogromnega in dejavnega trga.

⁽¹⁾ Stopnja carinske tarife je odvisna od vrste uvoženega proizvoda. Pogosto se zgodi, da so namesto dejansko uvoženih proizvodov prijavljeni tisti, za katere veljajo nižje carine.

⁽²⁾ Zelena knjiga o prihodnosti pravil o poreklu v preferencialnih trgovinskih sporazumih, KOM(2003) 787, končna verzija, točka 1.2.2.

⁽³⁾ Ibidem.

⁽⁴⁾ Uredba (ES) 1383/2003 z dne 22.7.03. Začetek veljavnosti 1.7.2004.

4.21.4 Evropske carine so v prvi polovici leta 2003 prestregle prek 50 milijonov ponarejenih ali pretihotapljenih izdelkov ⁽⁵⁾. Goljufije so se med letoma 2000 in 2002 na področju oblačil podvojile, na področju parfumov in kozmetike pa potrojile. Vendar je to samo vrh ledene gore v primerjavi s tistim, kar se je izmuznilo skozi mrežo.

4.21.5 Kar se tiče porekla teh proizvodov, jih 66 % izvira iz Azije, zlasti iz Kitajske in Tajske. Po besedah komisarja Bolkesteina ponarejanje ni več omejeno na luksuzno blago: vsak izdelek za vsakdanjo rabo je zdaj potencialna tarča ponarejanja in piratstva, kar ima za posledico to, da mala in srednje velika podjetja vse bolj postajajo žrtve ponarejevalcev ⁽⁶⁾.

4.21.6 Sama razširjenost tega pojava vse bolj pritiska na evropska podjetja in pogosto prisili mala podjetja, da prenehajo trgovati, zaradi česar se ne morejo obdržati na trgu.

5. Posebne pripombe

5.1 Od leta 1971 je Evropska skupnost – sprva prek GATT in nato prek STO (Svetovne trgovinske organizacije) – odobrvala znatna znižanja skupne carinske tarife (SCT) državam v razvoju.

5.1.1 Proizvodi, razvrščeni kot neobčutljivi, so oproščeni plačila carine, če jih v Skupnost izvozijo države v razvoju.

5.1.2 Proizvodi, razvrščeni kot občutljivi – kamor spadajo tekstil, oblačila in obutev – koristijo 20 % znižanje (po splošnem režimu), ki se po posebnih režimih zviša na 40 % ⁽⁷⁾.

5.1.3 Leta 2003 so Združeni narodi priznavali 116 držav v razvoju. Dejansko pa so se ugodnosti, ki jih dodeljuje EU, razširile na 174 držav ⁽⁸⁾.

5.1.4 Azija je daleč najpomembnejša upravičenka preferencialnih pogojev, kateri je v letu 2002 pripadlo skoraj 70 % vseh ugodnosti. Samo na Kitajsko odpade približno 25 %.

⁽⁵⁾ IP 03/1589 z dne 24.11.03.

⁽⁶⁾ Ibidem

⁽⁷⁾ Poseben režim za varstvo pravic delavcev; Poseben režim za varstvo okolja; Poseben režim za preprečevanje proizvodnje prepovedanih drog in prometa z njimi.

⁽⁸⁾ Priloga I k Uredbi 2501/2001.

5.1.5 Povprečna tarifna stopnja EU za tekstilno, oblačilno in obutveno industrijo, ki se uporablja za prej navedene države, znaša 4,8 %. ZDA so uvedle 8,9 % tarifno stopnjo, Japonska 6,6 % in Kanada 12 %. Kitajska je uvedla 20 % carino, Tajska 29 %, Indija 35 % in Indonezija 40 %⁽¹⁾.

5.2 Vseevropski proizvajalci tekstila, oblačil in obutve se pri vstopanju na azijske trge še naprej spopadajo z ovirami. Ti trgi so za oviranje trgovine ustvarili netarifne ovire, ki pomenijo resno težavo za evropsko industrijo kot celoto⁽²⁾.

5.3 V industrijski proizvodnji EU kot celoti tekstil z dodano vrednostjo pomeni približno 2,5 %. Vendar imajo nekatere države sorazmerno višjo stopnjo: Luksemburg 8,7 %; Portugalska 6,3 %, Grčija 5,1 %, Italija 4,6 %, Belgija 4,3 %⁽³⁾. Pomembnost tekstilne in oblačilne industrije je še toliko večja v novih državah članicah EU: 16,1 % v Litvi⁽⁴⁾, 10,5 % v Estoniji⁽⁵⁾ itd.

6. Sklepne ugotovitve

6.1 Številni evropski podjetniki na tem področju gledajo na trenutne razmere kot na nepoštene in kaznovalne. Pogosto so prisiljeni, da prenehajo trgovati, ker včasih naletijo na konkurenčno ozračje, ki ni niti pošteno niti v nobeni zvezi s podjetniško sposobnostjo ali spoštovanjem človekovih pravic na delovnem mestu. Podjetniki, delavci in nosilci političnih odločitev na različnih ravneh v EU morajo deliti skupno vizijo za srednje- in dolgoročno prihodnost konkurenčne, visoko razvite evropske oblačilne in tekstilne industrije.

6.1.1 Spoštovanje temeljnih pravic delavcev, ki jih določajo temeljna pravila ILO, je treba podpreti hkrati s konkretnimi mehanizmi za nadzor, ki jih priznava ILO in s tesnim sodelovanjem med ILO in STO. EU mora okrepiti svoja prizadevanja, da zagotovi, da postanejo načela ILO o varstvu delavcev merilo STO.

⁽¹⁾ Vir: Komisija EU.

⁽²⁾ Najpogosteje uporabljene netarifne ovire so: dodatni davki ali dajatve; najnižje uvozne cene; cene na podlagi carinske vrednosti, ki se na plačajo za uvoženo blago; nerazumne diskriminacijske zahteve glede označevanja in blagovnih znamk; režimi uvoznih dovoljenj; počasni postopki.

⁽³⁾ Cod. od 17.1 do 17.6.

⁽⁴⁾ Vir: Eurostat, industrijska proizvodnja v EU od 1992-2002.

⁽⁵⁾ Statistični urad Republike Litve, 2003.

6.2 Preferencialne carinske tarife bi lahko bile omejene na 49 najmanj razvitih držav. Pogajanja, ki so se začela v Dohi, bi morala pripeljati do večje vzajemnosti med območjem Evrope in Sredozemlja ter azijskimi državami. V okviru pogajalskega kroga iz Dohe bi bilo treba skleniti svetovni sporazum, na podlagi katerega bi se v določenem časovnem okviru, npr. petih letih, vse carinske tarife, ki se uporabljajo za tekstilno in oblačilno industrijo, znižale na najvišjo enotno 15 % stopnjo.

6.3 Carinske kontrole EU je treba okrepiti, da se čim prej doseže skupni carinski sistem, ki bo v skladu z zakonodajo enotnega trga.

6.4 Da bi preprečili ponarejanje in goljufije, potrošnikom pa zagotovili več informacij, bi lahko izdelali sistem za oznako porekla (geografskega, socialnega, okoljskega).

6.4.1 Iz istega razloga EESO predlaga preučitev možnosti za uvedbo sistema za sledljivost tekstila, kar bi zmanjšalo število goljufij v zvezi z zakonodajo za pravila o poreklu⁽⁶⁾ in število ponarejenih izdelkov.

6.5 Odbor podpira prizadevanja Komisije, da zagotovi učinkovitejše instrumente varovanja trgovine ter protidampinške in protisubvencijske ukrepe. Podobno poziva Komisijo, da izvaja zaščitne ukrepe, zlasti če je bila ugotovljena in potrjena goljufija. V okviru pogajanj iz Dohe naj bi EU skušala doseči veliko večjo disciplino glede uporabe varnostnih ukrepov, protidampinških ukrepov in drugih zaščitnih ukrepov kot so spremembe pravil o poreklu itd.

6.6 Komisija mora okrepiti svoja prizadevanja, da zagotovi, da bo STO jamčila za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine (TRIP) in da jih bodo države članice upoštevale.

6.7 Inovacijske zmogljivosti je treba povečati – zlasti za mala in srednje velika podjetja – s projekti in programi, dogovorjenimi na lokalni ravni, s prispevkom vseh socialnih partnerjev in vključitvijo raziskovalnih centrov. Evropa ima nekaj visokošolskih ustanov z dolgoletnimi izkušnjami. Izredno koristno bi bilo ustvariti mrežo odličnosti, ki bi bila tesno povezana s podjetniškim trgom in trgom delovne sile in bi lahko izkoristila priložnosti, ki jih zagotavlja šesti okvirni program, ter izvajala program tehničnih predvidevanj za pospeševanje tehnološkega razvoja na tem področju.

6.7.1 Evropska tekstilna industrija mora svojim sredstvom za modnost in lepoto proizvedenega izdelka dodati zmogljivosti za inovacije, ki bodo pripeljale do uvedbe novih vlaken in sestavljene tkanine, obogatene s prahi, razvitimi med nanotehnološkimi raziskavami, ki povečujejo ustreznost izdelka za predvideno uporabo ter njegovo varnost, sposobnost zaščite pred vročino in trpežnost.

⁽⁶⁾ Statistični urad Republike Estonije, 2003.

6.7.2 Netkani materiali – posebni materiali – obdelani s kemičnimi snovmi, ki delujejo kot lepila, postajajo vse bolj razširjeni na številnih področjih – vključno s športno, gradbeno, aeronavtično in transportno industrijo. Kot smo že omenili, se ta trg stalno širi in pomeni priložnost za diverzifikacijo proizvodov z velikimi možnostmi za prihodnji razvoj⁽¹⁾.

6.8 PKSI (Posvetovalna komisija za spremembo industrije), ki je več desetletij reševala težave, povezane z razvojem trga premoga in jekla ter pri tem pridobila bogate izkušnje⁽²⁾, bi lahko imela pomembno vlogo kot verižni člen med Komisijo in tekstilno industrijo, kar bi ugodno vplivalo na diverzifikacijo izdelkov.

6.8.1 Treba je prekvalificirati tisto osebje, ki bo zaradi prestrukturiranja izgubilo svoja delovna mesta. Treba bi bilo spodbujati in krepiti zanimanje podjetnikov za te nove sestavljene izdelke. Do pristnega trajnostnega razvoja v prihodnje lahko pride samo, če se mladino seznaniti z novimi izdelki in se ji pomaga, da bo začela ceniti njihovo kakovost in sprejemati načela varovanja okolja, ki jih uveljavljajo ti izdelki. Evropski organi, kot je PKSI, ki ima socialne in tehnične izkušnje, lahko k temu dragoceno pripesajo.

6.9 Tekstilna, oblačilna in usnjarska industrija je bila prva industrija, ki jo je Evropska komisija obravnavala v svoji pred kratkim predstavljeni vertikalni politiki za industrijo, ki dopolnjuje obstoječe horizontalne politike. Vsi opazovalci, zlasti pa delodajalci in delavci iz tega področja, se strinjajo, da je zelo pomembno, da Komisija skupaj z državami članicami in socialnimi partnerji uspešno pomaga tej panogi pri posodobitvi njene tehnologije in sprejemanju izzivov globalizacije.

6.9.1 Poleg tehnoloških izhodišč, ki so bila že uveljavljena v politikah Skupnosti⁽³⁾, bi se lahko predvidelo še četrto izhodišče, posvečeno številnim inovativnim vidikom modno oblikovanega tekstila.

6.10 Deindustrializacija poteka v vseh bolj razvitih državah. V EU se je dodana vrednost storitvene dejavnosti zvišala na 70 % skupnega BDP (22 % za industrijo, 5 % za gradbeništvo in 3 % za kmetijstvo)⁽⁴⁾. Vendar se tega procesa ne bi smelo spodbujati, ker je velik del dodane vrednosti usmerjen v podjetja ali iz njih izvira: trgovina in promet 21,6 %, finančne in poslovne storitve 27,2 %, javna uprava 21,6 %⁽⁵⁾.

6.11 EESO meni, da bi EU morala posredovati z uveljavljanjem svoje vizije, ki jo lahko povzamemo kot vizijo „socialnega tržnega gospodarstva“ z namenom, da bi prišlo do čimbolj učinkovitih sprememb pravil STO. Trenutno pravila ne dovoljujejo prepovedi uvoza izdelkov, razen če so le-ti nevarni. Nemudoma je treba začeti upoštevati številne socialne, okoljske in ekonomske prednostne naloge, če hoče EU kot svetovni gospodarski subjekt prispevati k učinkovitejšemu globalnemu vodenju s prizadevanjem za „posplošitev trajnostnega razvoja po vsem planetu z... mednarodnim sodelovanjem in dobrimi nacionalnimi politikami“⁽⁶⁾.

6.11.1 Stroške izvajanja teh politik, ki jih morajo izvajati države v razvoju, bi lahko delno nosili razvojni programi sodelovanja, ki skušajo izboljšati trgovsko obnašanje. Programe bi bilo treba redno spreminjati.

6.12 Proces globalizacije je verjetno prispel do stopnje, ko je treba več pozornosti posvetiti „kolektivnim preferencialom in občutljivostim“, ki jih je izrazila javnost, da se sprostijo mednarodne napetosti in odpravijo ideološke „trgovinske vojne“, ki so vse pogostejše in za katere se zdi, da jih ni mogoče rešiti z obstoječimi mehanizmi in pravili.

V Bruslju, 1. julija 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Zelena knjiga: Prihodnost pravil o poreklu v preferencialnih trgovinskih režimih, KOM(2004) 787, končna verzija z dne 18. decembra 2003.

⁽²⁾ Tkanine iz ogljikovih vlaken in kevlarja so odpornejše od tradicionalno uporabljenih kovin ter lažje in bolj voljne.

⁽³⁾ Glej delo posvetovalnega odbora ESPJ, ki je postal PKSI.

⁽⁴⁾ Letalstvo in vesoljstvo, komunikacije in jeklo.

⁽⁵⁾ Vir: Eurostat, ustroj bruto dodane vrednosti, 2002.

⁽⁶⁾ Vir: Eurostat, ibidem.

DODATEK 1

k mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Čeprav je prejela vsaj četrtno oddanih glasov, naslednja sprememba ni bila sprejeta:

Izpustitev točk 6.1.1.

Izid glasovanja:

Za:	31
Proti:	32
Vzdržanih:	0
